st. 31 Maribor, dne 4. avgusta 1910. Tečaj LVXI

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškovnega društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Kaj prodaja naš kmet v tujino?

Kdo je izobražen? To vprašanje je vredno odgovora. Najbolj priprosto mnenje je tako-le: Izobražen človek se nosi bolj ali manj po gosposko, govori kakor se piše po bukvah, ima nekaj šolskih spričeval med svojimi papirji, ima vsak dan meso na mizi in bel kruh in se šteje za nekaj več, nego delavno ljudstvo z zdelano obleko, domačo hrano in zaguljenimi rokami. Ta predstava zdaj, hvala Bogu, vedno bolj izginja. Obleka ne dela človeka in tudi ne to, s čimur se pomaže krožnik ali skleda, ki je iž nje.

Od izobraženca se zahteva več; hoče se znanja od njega, ki si ga je pridobil iz knjig in iz izkušenj. Človeka, ki mnogo bere, se že rado imenuje izobraženega, četudi ni trgal mnogo hlač po šolah. Branje samo pa še ne pomaga; treba je tudi razsodnega premišljevanja in lastnih sodeb o tem, kar kdo bere. Izobrazba pa mora tudi koristiti. Ko govorimo o ljudski izobrazbi, si mislimo le tako izobrazbo, ki vsled nje ljudstvo svoje moči in moči svoje domovine vedno vspešnejše porablja, da si zna vedno več pridobiti in si povečati svoje blagostanje. Seveda je treba k temu tudi vernega, krščanskega in nasproti vsem poštenega srca, toda ne da se izbrisati resnica, da živimo na zemlji in da duh ne more napredovati, če telo hira.

Zato je pa dolžnost naše politike, da pred vsem skrbi za gospodarsko izobrazbo svojega ljudstva. Odpreti se mu morajo duševne oči, da spozna svoje razmere, pa tudi vidi vzroke, zakaj se mu tako godi, in potem išče potov do boljših časov.

Zlasti eno reč, ki se vleče skozi vse naše gospodarske razprave, naj tu posebno poudarimo. Ta reč je vzajemnost vseh delavskih stanov. Nasprotja med tovarniškim delavstvom in kmetom so samo navidezna; v resnici imata oba en cilj: dobiti dostojen zaslužek za pošteno delo in enega sovražnika: oderuštvo, ki se redi od njihovih žuljev. Veliki obrt je navezan na kmeta in tem bolj uspeva, čim boljše se kmetu godi; kmetu pa mora biti tudi mnogo na tem, da ima v stalnem, zadostno plačanem delavstvu zanesljivega kupca za svoje pridelke. Tudi glede na carino se bo moralo razjasniti, da ne bo tistega vednega očitanja, da kmet draži živež. Naše kmetijstvo bi bilo propadlo v neizmerno škodo vsem stanovom, najbolj pa delavskemu, ko bi se bila svoj čas udala država angleškim agitatorjem, naj se na mejah ne pobira nobena carina. Žita bi sploh ne mogli pridelovati in vsled tega bi se bilo samo po sebi zelo podražilo, čeprav bi bilo prva leta nekoliko cenejše. Saj se vidi, da se je že zdaj mnogokje opustilo pridelovanje žita. Svoj čas smo prodali veliko svojega žita v tuje države: od leta 1866. do 1870. 6,900.000 meterskih stotov več, nego smo ga kupili drugod. Zdaj prodamo samo še ječmena več, nego ga kupimo. Ob srednjih letinah moramo v ogromnih množinah že uvažati rž, oves, zlasti pa koruzo. Leta 1905. smo kupili več, nego smo prodali, n. pr. rži za 4,800.000 K, ovsa za 8 milijonov 300.000 K in koruze za 60,300.000 K. Leta 1909., ko je bila pač slaba letina, smo celo pšenice, ki smo jo zadnja leta povprek po 800.000 meterskih stotov več prodali, nego kupili, uvozili iz tujine za 7,300.000 meterskih stotov več, nego izvozili. Letošnje leto smo potrebovali tudi v obilni meri tujega žita. Z moko tudi ni nič boljše. Naš izvoz nazaduje leto za letom. Leta 1883. je znašal še prebitek našega izvoza na moki 1,800.000 meterskih stotov, leta 1905. že samo 700.000; zadnji dve leti je vsled slabih letin padla ta številka takorekoč na nič.

Pri živini je nekoliko boljše. Izvoz naše goveje živine napreduje od leta do leta. Povprek je znašal prebitek na izvozu govedi

l. 1866—1870.	7.620	glav.
l. 1901—1905.	151.885	„
l. 1906—1909.	131.647	„

Samo leta 1908. smo dobili iz tujine za klavno in vozno govejo živino 122 milijonov kron.

Pri prašičih je druga; teh še ne zredimo dovolj za domačo vporabo. Kupili smo jih več nego prodali

l. 1866—1870.	264.484	glav
l. 1901—1905.	138.426	„
l. 1906—1909.	21,889	„

Zadnja leta je ta številka zato tako padla, ker je za prašiče na jugovzhodu meja zaprta. Zato se je pa prašičereja doma zelo povzdignila, in tudi za naše kraje je neobhodno potrebno, da se ta važna panoga kmetijskega gospodarstva še mnogo bolj goji, nego se je doslej. Na vsak način moramo priti prav kmalu do tega, da bomo prašičev, kolikor se jih potrebuje za domačo državo, sami izredili in jih še prodajali v druge države.

Poglejmo še druge glavne kmetijske pridelke, ki jih prodajamo v tuje države. Leta 1905. smo prodali lesa za 252,500.000 kron; leta 1886. se ga je prodalo samo za 100 milijonov kron; poudariti pa moramo, da domača lesna in papirna obrt leto za letom sama porabi vedno več lesa. Samo Rusija (za 350 milijonov) in Zvezne države (za 280 milijonov) presegajo naš letni lesni izvoz. Zdi se nam pa, da ta ogromna številka ne pomeni samo dobrih reči. Kjer se lesa preveč izseka, začno gospodovati vetrovi in ž njimi viharji in povodnji, ki odplavljajo rodovitno prst in na goličavah odkrijejo skalna rebra, ki se nikoli več ne pokrijejo. Jajc se je izvozilo imenovanega leta za 97,100.000 kron, kož za 60,000.000 kron, konj za 60 milijonov 400.000 kron, volne za 34,000.000 kron in peres za 23,000.000 in pol kron. Že iz teh številk se vidi, da naše kmetijstvo ne hrani samo države, temveč da s svojimi prebitki pridobiva tudi lepe svote iz tujine.

Politični ogled.

— **V notranji politiki** se je že pričelo majhno gibanje. Svobodomiselni profesor Masaryk je potegnil za zvon proti slovenski obstrukciji, češ, da so še naše zahteve, za katere se obstruira, nezrele, in vse, kar si želi po vladnih jaslih, je priletelo skupaj ter ga posluša. Najbolj čudno se nam zdi, da se tega zvonenja udeležujejo tudi glasila dalmatinskih poslancev iz Plojevega kluba, ker so ti poslanci vendar glasovali za obstrukcijo in sodelovali pri njej in ker ti vendar ne bodo imenovali svojih zahtev nezrelih. Toda od te strani smo doživeli že toliko hinavske in dvorezne politike, da tudi ta najnovejša neodkritosrčnost ni nemogoča.

— **Cesarjev** 80. rojstni dan. Dne 18. avgusta t. l. bode naš cesar obhajal svoj 80. rojstni dan. Obhajal ga bode v Išlu v krogu skoro cele cesarske družine. Ta dan bode v kapeli cesarske vile tiha sv. maša, katere se udeleži cesar in člani cesarske družine. Popoldne istega dne bo družinski obed, pri katerem bode prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand v imenu cesarske družine imel nagovor na cesarja.

— **Razpust** hrvaškega sabora? Med hrvaškim banom in srbsko-hrvaško zvezo se vršijo še pogajanja. Vendar pa velja kot gotovo, da bo sabor razpuščen, tudi če pride do zedinjenja med banom in srb-

PODLISTEK.

Kača.

(Povest iz prijateljskih sanj. Zapisal Starogorski).

(Dalje.)

Ariomidesa je to pogrelo. Zdelo se mu je za malo, da ga je speljal tak „dečko", kakor sem bil jaz.

Vravnala sva konja. Vedel sem, da najbrž podobnih saldov ne vzdržim, zato sem se namenil istotako zagnati vanj, in ne več pričakati, da me on naskoči. Vendar tega ni trebalo. Obstal je. Iz tega sem spoznal, da je sedaj meni naskočiti.

Pogladil sem konja, nato ga spodbodel. Dirjal je v lahkem diru nad Ariomidesa.

Ta hrust je najbrž mislil, da so meni neznane zvijače dvobojevanja. A prepričal sem ga takoj, da se moti, zakaj, prestrigel sem mu tako spretno udarec, ki mi ga je zadal med tem, ko sem iskal jaz v železnem oklepu odprtine, da mu je zletel meč iz rok.

Ariomides je postal besen.

In to je bilo meni v korist. Sprevidel sem zopet, da v tej deželi ljudje ne vedo brzdati svojih čutil, kakor pri nas v deveti deželi.

Ariomides me je napadal besno. Njegov meč je kar lil celo ploho udarcev na me, in imel sem dovolj opravka, da sem se jih branil. Nisem pa izgubil zavesti. Pazil sem v enomer, kdaj bi napočil trenotek, da mu zadam udarec, samo eden, in dovolj mu bo.

Ariomides se je razvnemal čimdalje bolj.

Sedaj — bil je samo trenotek, kakor če treneš s trepalnicami, in moj meč se je vsadil v odprtino v vratu.

Ariomides je zaklel, udaril še enkrat, nato se je jel loviti po zraku, na kar je padlo ogromno telo raz konja, kakor hrast, da se je malone stresel tlak.

Bil sem zmagovalec.

Pojezdil sem pred galerijo, se poklonil gospodičini in vitezu, ter dejal:

„Sem sposoben za službo?"

Vitez se je nasmehnil, pogledal na ležečega Ariomidesa in rekel:

„Si . . ."

Nato je pristavil za trenotek:

„Stavil bi glavo, da te pozoblje Ariomides, kakor koklja zrno prosa, a uvidevam, da bi jo zgubil."

In obrnivši se k gospodičini, reče:

„Pozdravi mi zmagovalca, saj veš, da ljubim junake."

Gospodičina je lahko zardela, me pogledala s svojimi ognjenimi očmi, in rekla:

„Pozdravljen junak!"

Jaz pa sem pobesil oči in odgovoril, kakor sem bil vajen v domovini:

„Pozdravljena kraljica tega gradu. Tvoj suženj sem."

Dnevi so mi tekli v službi, kakor sekunde, zakaj dela je bilo dovolj. Spoznal sem, da je vitez mogočen gospod, pred katerim so trepetali tudi bližnji sosedi. Večkrat je prišlo do praske, in jaz sem se vsakokrat skazal junaka, tako, da me je imel vitez čim dalje rajši. Pa tudi jaz sem bil zelo rad v gradu. Ne toliko radi viteza, kakor radi gospodičine. Zvedel sem, da ji je vitez le stric, in da je sirota brez starišev. Sprevidel sem pa tudi, da se ona briga nenavadno za me. Vsakokrat, ko sva odšla z vitezom na lov ali na pohod, naju je gledala raz stolp, pri povratku pa naju čakala pri mostu. Stricu je poljubila roko, mene pa pogledala vselej tako iskreno in ognjeno, da bi se bil radi nje, ako bi trebalo, s petimi Ariomedesi naenkrat.

Nekoč je odšel vitez sam. Rekel je, da ga ne bo delj časa domov in mi naročil, naj pazim, da ne napade kak sovražen sosed gradu v njegovi odsotnosti.

Zagotovil sem ga, da se mu ni treba bati, in če koga mika, naj samo poskusi.

Tako sem bil neomejen gospodar v gradu na zunaj, a na znotraj udan željam gospodičine, ki si je čim bolj osvajala moje srce. V njeni bližini sem pozabil na svoj dom, na rodno grudo, na očetov grad. V njeni bližini sem pozabil celo samega sebe. In dasi mi je tu in tam, ko sem bil sam, priplavala pred dušo podoba mile deklice iz domovine, deklice, ki mi je želela na pot sto sreč in srečno vrnitev, ki je morebiti čakala dan na dan, da se prikaže njenemu očesu mlad vitez, vračaje se v rodni grad, je v bližini gospodičine zginila, kakor zgine pred žgočim solncem bliščeča rosa raz cvetlice.

Nekega večera me je povabila na skupno večerjo. Radostnim srcem sem se odzval.

V njenem salonu, okinčanem in okrašenem, kakor bi bil narejen iz samih solnc, je bila miza, obložena z jedili in dragocenimi vini.

Vstopil sem.

Žive duše ni bilo. Vse tiho in tajinstveno, kakor v zakletem gradu. Nisem se drznil koraka naprej, in če bi me videl sedaj stari vitez, bi pač dvomil, ali je to tisti, ki je premagal silnega Ariomidesa.

Nenadoma se odpro vrata, tiho, komaj slišno, kakor bi zavel nalahen vetrič.

Ozrl sem se.

Med vrati je stala ona. Obleka se je lesketala od neštevilnih luči salona in smehljala se je tako vabljivo, da sem padel pred njo na kolena.

Bilo je to zoper običaj mojega naroda, da bi poklekali pred ženskami, a opazil sem, da je tukaj to običajno.

„Vstanite vitez!"

Zdelo se mi je, da čujem najslajšo godbo.

„Vstanite vitez", je ponovila in mignila, naj sedem.

sko-hrvaško zvezo. Kedaj se bodo vršile nove volitve, je odvisno od izida posvetovanj.

— **Rusini** in Poljaki. Uglednejši ruski voditelji se prizadevajo, da bi spravili s sveta rusko-poljsko vprašanje. Kakor znano, se Rusi in Poljaki vedno prepirajo in da Rusi tudi zelo sovražijo Poljake. V Avstriji precej postrani gledajo rusinsko gibanje v Galiciji. Ruski politiki priporočajo, naj Avstrija odstopi Rusiji zahodno Galicijo in tisti del Bukovine, kjer stanujejo Rusini. Rusija bi pa odstopila onih šest gubernij, v katerih prebivajo Poljaki. To je zopet nov predlog. Morda bi se dalo to izvesti. Če se to uresniči, bi vsaj nekoliko ponehala vedna sovraštva med obema narodoma.

— **Na Španskem** hoče sedanje liberalno ministrstvo Canalejas boj s katoliško cerkvijo, zato je na zahrbten način začelo žaliti sv. Očeta. Sv. stolica ima v cerkvenih zadevah gotove pogodbe s Španisko. Canalejas je zahteval spremembe, čemur se sv. stolica ni branila, toda dočim se je pogajal zaradi novih sprememb, jih je med tem že tudi izvršil. To se pravi naravnost žaliti sv. Očeta. V svojih govorih tudi glasno in brez ovinkov naznanja, da je smoter njegove vlade boj proti klerikalizmu. Kaj razumejo liberalci pod klerikalizmom, nam je znano. Kralj se popolnoma udaja liberalnemu ministrskemu predsedniku. Njegova žena je bivša protestantka in se še vedno ni sprijaznila s katoliško cerkvijo. Na dvoru prebiva obenem njena mati, ki je še vedno protestantka, in ki kot taka tudi naduto in izzivalno nastopa. Vrhu tega pa je kralj Alfonz pogosto v denarnih stiskah, iz katerih mu pomagajo liberalni denarni mogotci. Kaj se bo iz teh homatij izcimilo, je težko prorokovati. Toda kralj Alfonz ima sedaj dva neprijatelja v državi, v kateri tako rado vre, namreč one, ki hrepene po ljudovladi, in sedaj odločne katoličane. Igra z liberalizmom ga lahko stane krono.

Mala politična naznanila.

Dne 29. julija: Turčija namerava radi Krete vnovič pričeti dogovore z velevlastmi. Turški veliki vezir bo radi tega iz Marijinih varov potoval v London in Pariz. — Bolgarski kralj Ferdinand pride k jubileju črnogorskega kneza na Cetinje. — Na meji Tunisa in Tripolisa se je bil krvav boj med arabskimi in turškimi četami.

Dne 30. julija: Listi poročajo z ozirom na nameravan sestanek našega zunanjega ministra Aehrenthala s turškim ministrskim predsednikom, da žele Turki, naj se okrepe politične in gospodarske razmere med Avstro-Ogrsko in Turčijo. — Ogrska zbornica je sprejela predlog o vojaških novincih z veliko večino. Minister deželne brambe se je izrekel med splošnim odobravanjem za 2letno vojaško službo. — Hrvaški ban Tomašič se zopet pogaja s srbsko-hrvaškimi poslanci, da odstopijo od nekaterih zahtev.

Dne 31. julija: Na Nemškem imajo socialni demokratje več shodov, da se pripravljajo na glavni strankarski shod. Zelo ostro prijemajo tiste svoje poslance, ki so v kaki državici glasovali za proračun. — V Albaniji je še vedno vstaja. — Na Španskem dela ministrski predsednik protikatoliško politiko dalje. Od vseh delov prihajajo poročila o nemirih.

Dne 1. avgusta: Ogrska zbornica je sprejela trgovinsko pogodbo z Rumunijo v tretjem branju. — Španska vlada je odpoklicala svojega poslanika na Vatikanu. S tem je spor med špansko vlado in papežem dosegel višek. — Angleži prodirajo v Tibet. Trdijo sicer, da vsled tega, da varujejo koristi angleške trgovine, a v resnici se hočejo polastiti Tibeta. — Avstralska vlada namerava v zahodni Avstraliji naseliti en milijon ruskih judov. Po naseljevanju ruskih judov se zahodna Avstralija popolnoma pojudi.

Sedel sem ji nasproti.

Govorila sva, s prva nekako boječe, a čim bolj se mi je razvezaval jezik. Ali je uplivalo vino, katero sem pridno pil, ali njena smehljajoča usta, ne vem, le to vem, da sem pripovedoval in pripovedoval. Spraševala me je od moje domovine in — kakor pač vsaka ženska — ali so pri nas tudi lepa dekleta-gospodičine. In tedaj mi je stopila pred dušo zopet, prvič tedaj v njeni bližini, podoba deklice iz moje domovine. Pogledala me je proseče in svareče.

A nisem je poslušal. Komaj sem pomislil na njo. In podoba je jela bledeti in je izginila. Bil sem častilec tuje gospodičine.

„Nu, kako se vam dopade vino?"

„Izvrstno, izborno."

In hvalil sem vino in jed.

„Ali v kleti imam še boljšega."

„Še boljšega?"

„Da. Ali želite?"

„O, iskrena hvala."

„Pa greva oba pokusit. Za zabavo."

Privolil sem. Jaz sem itak privolil vse, kar bi ukazala.

Udarila je ob železno ploščo.

Vstopil je človek, suh in velik, z dolgo brado. Vstopil je tiho, kakor bi ne šel po tapetah.

Ozrl sem se v tega človeka. Zdel se mi je znan, tako podoben nekomu . . . nekomu . . . da, nekemu sorodniku iz moje domovine.

Pa tudi on se je ozrl v me. Nasmehnil se je, a zdelo se mi je, da ta nasmeh ni odkritosrčen.

„Midva greva v klet, pokušat vino."

Poklonil se ji je.

„Pelji viteza naprej, jaz nadenem drugo obleko in pridem za vama."

Jaz sem jo pogledal.

(Konec prihodnjič.)

Razne novice.

* **Iz davčne službe.** Premeščeni so: davčni višji upravitelj E. Stračovski iz Slovenjgradca v Ptuj, davčni upravitelji Friderik Stumberger iz Sevnice v Brežice, Ivan Pernovšek iz Brežic v Slovenjgradec, Jakob Tobias iz Marijinega Celja v Sevnico in novo imenovani davčni upravitelj O. Smekal iz Sevnice v Marenberg, davčni upravitelj Franc Waida iz Šmarja pri Jelšah v Celje, in davčni oficijal Oton Stepic iz Celja v Šmarje pri Jelšah.

* **Iz finančne službe.** Finančni tajnik Rudolf Löffelmann je premeščen od okrajnega glavarstva v Gradcu k okrajnemu glavarstvu v Slovenji Gradec.

* **Cesarjevo** 80letnico bodo slavili Nemci s tem, da nabirajo prispevke za svoja narodno-obrambna društva. Slovenci, posebni občinski zastopi, mi pa se spominjajmo pri tej priliki „Slovenske Straže"!

Odlikovanje. Cesar je podelil višjemu sodnijskemu oficialu Alojziju Korošecu v Kozjem zlati zaslužni križec. Gospod Korošec je prestavljen v Rogatec.

* **Odločen nastop.** Preteklo soboto dne 30. julija so zborovali proč-od-rimovci v Götzovi dvorani v Mariboru, da se znesejo nad sv. Očetom radi njegove poslanice, v kateri se izraža tudi o početkih in vzrokih lutrovske vere. Mariborska katoliška društva so sklenila, da se udeleže tega zborovanja in da ne bodo pustila blatiti sv. Očeta in katoliške cerkve. Pod vodstvom barona Twickela, stolnega župnika Moravca in prof. dr. Medveda so prišli na zborovališče. Pastor Mahnert je prodajal že stokrat ovržene zgodovinske laži proti katoliški cerkvi, dr. Ursin je govoril naravnost veleizdajalski, na kar opozarjamo naše avstrijsko c. kr. okrožno sodišče, pastor Hegeman je agitiral za odpad od katoliške cerkve. Krepko je zavračal lutrovske govornike prof. dr. Medved ter jim dokazal, da ne poznajo ne zgodovine, ne bistva katoliške cerkve. Dvakrat je posegel dr. Medved vmes. Vsakega mora veseliti, da so se tudi zavedni katoličani v Mariboru organizirali do odločnega nastopa proti lutrovskim in vsenemškim agitatorjem, ki so naredili posebno med mladino že toliko škode!

* **Slovensko** krščansko misleče učiteljstvo. Dne 8. avgusta zboruje v Ljubljani „Slomškova zveza" in praznuje obenem tudi prvo 10letnico svojega obstanka. Na to zborovanje so vabljeni vsi krščansko misleči učitelji in učiteljice.

* **Katoliški** dijaški shod se je vršil dne 27. in 28. pretečenega meseca v Sarajevu. Udeležili so se ga tudi slovenski dijaki, ki so bili posebno prisrčno pozdravljeni. Govorilo se je o socialnem delu, o organizaciji kmečke in delavske mladine, o gospodarskem položaju hrvaškega ljudstva, ter bile soglasno sprejete primerne resolucije.

* **Katoliško dijaštvo.** V soboto in nedeljo dne 30. in 31. julija so v Brežicah zborovali slovenski katoliško-narodni abiturienti ter v resnih posvetovanjih pokazali, da razumevajo tok časa, ter da hočejo svojemu ljudstvu postati kedaj res dobri in odkriti prijatelji. Katoličana mora zares veseliti, kako se na vseh koncih in krajih javno dviga kot mogočna sila katoliška zavest. Zborovanja so se udeležili tudi drž. in dež. poslanca dr. Benkovič in dr. Korošec, dež. odbornik dr. Pegan, dež. poslanec Ravnikar ter mnogo drugih prijateljev katoliškega dijaštva.

Štajerski slovenski katoliški narodni dijaki! Pododbor S. D. Z. za Štajersko ima svoj letni občni zbor dne 15. avgusta dopoldne v Slovenski Bistrici. Popoldan je ljudska veselica z igro „Za križ in svobodo" in druge točke zabavnega dela. Štajerski dijaki! Pohitite ta dan vsi, ki ste katoliškega prepričanja, v Slovensko Bistrico! Natančnejši program objavimo v kratkem. — Odbor.

* **Bodoči duhovniki** in misijonarji, to je pridni dečki 12 do 16 let stari, se še sprejmejo v pripravnico za duhovnike in misijonarje v Wolhusnu, župnija Lucern, Švica.

Za katoliško solnograško vseučilišče. Predzadnji teden se je vršilo v Solnogradu slavnostno zborovanje katoliškega vseučiliškega društva. Obisk je bil zelo dober. Predsedoval je zborovanju kardinal dr. Katschthaler. Zborovanje je počastil tudi prevzvišeni lavantinski vladika ekscelenca dr. Mihael Napotnik. Kardinal Katschthaler je izvajal, da v svojem trdnem zaupanju do Brezmadežne upa, da se ustanovi katoliško vseučilišče. Končni govor je imel lavantinski knezoškof dr. M. Napotnik, ki je naglašal, da je Marijanski shod v zvezi s katoliškim vseučiliščem, ker je Mati božja, ki se je tako vspodbudno slavila na shodu, tudi mati učenjakov. Učenjaki vsak v svoji stroki iščejo po razlogih in postavah vesoljstva, a vsak pride po svojih raziskavanjih do meje, ki je ne more prekoračiti: pride do pojma Boga. Z lepim zgledom je pojasnjeval, da je Marija mati vseh štirih oddelkov vseučilišča.

* **Verske vaje** in šolska postava. Leta 1907. je naznanilo več očetov šoloobveznih otrok v občini Weyer na Zgornjem Avstrijskem šolski oblasti, da ne bodo več dovolili svojim otrokom, da bi se udeleževali verskih vaj. Krajni šolski svet v mestu Steyr jim je pa poslal odlok s pojasnilom, da je naznanilo ničevo, ker so po zakonu primorani pošiljati otroke, da se udeležujejo verskih vaj; tudi njih prizivi na deželni šolski svet so bili z odloki dne 4. novembra 1907 in 12. maja 1908 odbiti, „ker so verske vaje bistveni deli obveznega predmeta: krščanskega nauka." Stariši so vložili nato rekurze na ministrstvo, toda samo eden je dobil odgovor dne 6. septembra 1908, ki se mu je v njem dalo sledeče pojasnilo: „Po zakonu smejo šolske oblasti izvajati kazenske posledice zoper starše šoloobveznih otrok le tedaj, če so že obtoženi radi šolskih zamud v smislu drugega dela zakona z dne 24. jan. 1870, ne pa, če so samo izjavljali, da otrok ne bodo puščali k verskim vajam." Drugi očetje niso dobili nobenega odgovora . . . Okrajni šolski svet je nato ravnal po zakonu in nalagal staršem, ki so prelamljali zgoraj navedeni zakon, denarne globe. Ker jih niso marali plačati, jih je prisilil potom eksekucije . . . Vprašanje nastane, koliko koristi se doseže na ta način v verstvenem oziru . . .

* **Predrznost** nemškutarskega učitelja. „Mir" poroča o dogodku na neki ljudski šoli na Koroškem, ki je tudi za naše razmere značilen: Neka deklica se je predrznila pisati v domači nalogi datum slovensko. Ko je nemškutarski učitelj to zapazil, napravil je cele litanije graj. Med drugimi se je izrazil, da dotična šola ni slovenska — to je sicer res — in zategadelj se ne sme slovensko govoriti, še manj pa slovensko pisati. Akoravno otrokom vedno pripoveduje o staronemških bogovih, se vendar ni priljubil šolarjem. Pač vedo, da so to same basni. Ravno tako jim pridiguje o Nemčiji, o Bismarku, o protestantizmu itd. Kakšne namene ima pri tem, je pač jasno. Glaven namen je, oropati slovenske otroke maternega jezika in s silo ubiti v njih glave blaženo nemščino, potem pa polagoma narediti ugodna tla za protestantizem. Pač lepo postopanje! Stariši! Pomislite, kaka krivica se godi vam in vašim otrokom. Ne verjemite učiteljem in nemčurjem vsega, kar vam lažejo, ne poslušajte njih puhle govorice, in ko pride primeren čas, požurite se, da dobimo slovenske šole in slovenske učitelje.

Otvoritev Slovenskega doma v Št. Ilju v Slov. gor. se vrši v nedeljo dne 28. avgusta. Vsa društva, mladeniške in dekliške zveze, opozarjamo na otvoritev. Udeležba pri otvoritvi mora biti ogromna. Iz Ljubljane pojde najbrž posebni vlak, katerega priredi „Slovenska Straža." Vlak bo stal na vseh večjih postajah na Štajerskem. Natančnejša poročila bomo še priobčili.

Sokoli na begu. Celjski listi se hudo širokoustijo o sokolskem izletu v Celje dne 14. avg. Toda zanimivo je, da si ti strahopetniki niti ne upajo izstopiti v Celju, ampak se bo izstopalo v Štorah, in od tod bodo bojeviti Sokoli z zajčjo korajžo korakali v Gaberje pri Celju. Drug duh veje pri nas v Celju, kajti pod dr. Dečkom bi bilo tako z narodnega stališča nečastno umikanje izključeno. Sedaj je drugače! Sokoli naj nosijo kot svoj znak odslej zajca!

* **Slovenska zmaga** ob meji. Dne 28. julija so se vršile v Pesnici občinske volitve. Naša katoliško-narodna kmečka stranka je zmagala v III. in II. razredu z vsemi kandidati, v I. razredu je dobila oba namestnika. Izvoljeni so v III. razredu s 50 do 48 glasovi za odbornike: Jančič Franc, Herič Alojz, Sekol Ivan in Sekol Franc; za namestnika: Vertnik A. in Čep Rudolf. — V II. razredu s 13 do 15 glasovi: Vlasak Matej, Toplak Valentin, Tuš Janez in Supanič Leopold; za namestnika: Šauperl K. in Kraner Ignacij. — V I. razredu so zmagali s pet glasovi proti štirim slovenskim posilinemci: Pilc, Jager, Fleischhacker in Fuschl. Namestnika sta Slovenca Polančič Ivan in Potrč Ivan. — Živeli zavedni volilci!

* **Kje je surovost?** Strašno vpitje so zagnali liberalci, ko je napredni in oženjeni čevljar Cokan iz Vrbja pri Žalcu napadel in težko ranil fanta Antona Pesko. Hoteli so po stari navadi zvrniti krivdo na druge. Namen se jim je žalostno ponesrečil. Da bodo drugokrat liberalci v Žalcu vedeli, kje naj iščejo surovežev, opozarjamo na nekatere napredne pogrebce naprednega Cokana. Po pogrebu so pili pri Janiču na žalost po „narodni žrtvi!" Pri tem se jih je najprej nekaj sporeklo in brat „narodne žrtve" je pograbil pivski vrček in ga zagnal s tako silo kovaču iz Vrbja v glavo, da ga je ranil do krvavega. Kovač mu je po vsej pravici stavil vprašanje: No, al' hočeš sedaj ti prevzeti posle rajnega brata? Razbili so pri Janiču tudi dragoceno svetilko in se obmetavali z žemljami. Najbrž so mislili, da so to konfeti od napredne Ciril-Metodove veselice!

* **„Nar. Dnevnik"** in cerkveni obredi. Ob priliki pogreba naravne smrti umrlega čevljarja Cokana iz Vrbja pri Žalcu, se spodtika nek liberaluh nad g. kaplanom Schreinerjem, češ, „stal je pred krsto." Mar so pričakovali liberalci, da bo sedel na krsti ali pa padel na obraz pred krsto „narodne žrtve", oziroma narodnega pretepača? Videli smo v teku let veliko pogrebov v Žalcu, a tak še ni bil nobeden, kakor pokojnega Cokana. Kot zvest pristaš Narodne stranke je gotovo zaslužil več resnih in pametnih udeležencev pri svojem pogrebu.

* **Slovenjebistriška** posojilnica je izstopila iz celjske Zadružne zveze, ker novi tir v tej Zvezi ne daje posojilnici zadostne zaslombe v njenem daljnem razcvitanju. Dr. Rosina je odložil predsedništvo te Zveze, dr. Jurtela noče vstopiti niti v odbor, ravnatelj Jošt pa, ki je nekdaj ustvaril Zvezo, ji je dal sedaj slovo. Od vlade plačani agitator Stiebler pa ne more preboleti izstopa slovenjebistriške posojilnice in zato napada v liberalnih listih, seveda brez podpisa, posojilnico in zlasti g. Petra Novaka. Toda načelnik slovenjebistriške posojilnice dr. Lemež in predsed-